
Provosert abort – enkle svar på vanskelige spørsmål?

KORRESPONDANSER

HANS-JOHAN BREIDABLIK

Sula kommune

«Den største fare for freden er abort, for hvis en mor kan drepe sitt barn, hva skal da hindre meg i å drepe deg og deg i å drepe meg?» «Mor Teresa»

Mor Teresas ord ved mottakelsen av Nobels fredspris og kronikken til Løkeland-Stai & Sundby Abort – eit familieplanleggingsmiddel og ein menneskerett i Tidsskriftet nr. 28/1999 (1) viser spennvidden i denne problematikken. Undertegnede ivret for loven om selvbestemt abort med utgangspunkt i at abort dreier seg om en *nødløsning* for kvinner i en vanskelig livssituasjon. Møter med abortsøkende kvinner gjennom årene har imidlertid vist meg et mer sammensatt bilde. Tidvis kan abort for en utenforstående mer fremstå som en bekvemmelighetsløsning. I et velferdssamfunn som hungrer etter flere barn ville kanskje disse barna fått det like bra i oppveksten som gjennomsnittet? Når Løkeland-Stai & Sundby ikke ser ut til å skille mellom forholdene for kvinner i u-land og Norge, kan det virke som om de fortsatt lever i Karl Evangs forestillingsverden fra 1930-årene.

Uavhengig av religiøst eller humanistisk livssyn må det kunne hevdes at provosert abort er det største etiske dilemma i norsk helsevesen i dag. Å løse sosiale problemer med 15 000 kirurgiske/medisinske fjerninger av fostre er et paradoks. (Abortrater (antall aborter per 1 000 kvinner i alderen 15 – 49 år) varierende fra fem i Nederland til 112 i Russland taler for seg!) Problemets omfang synes å legge et lokk over debatten og kommer bare frem som følelsesladede synspunkter omkring det minimale antall aborter knyttet til defekter og sykdommer hos fosteret.

Det fortoner seg også som et paradoks at Løkeland-Stai & Sundby fremstiller kvinner som å være nærmest uten egne valg eller ansvar for egen seksuell atferd. En slik kvinne – uten egenvilje og ansvar – tillegges så myndighet til å ta

avgjørelsen om å avbryte en graviditet med helsevesenets hjelp og foran alle andre ”helsekøer”. Logikken skurrer.

Der synes å være generell enighet om at spørsmålet om å ta abort er en vanskelig avgjørelse for den enkelte kvinne. Ved at kvinnen selv blir eneansvarlig for avgjørelsen, kan hun heller ikke støtte seg på andre. At dette kan ha negative effekter på kvinnens selvbylde, er det bare mangelen på forskning som har hindret mer kunnskaper om.

Det er særegent for et lovverk å gi retter utelukkende til én part. Foruten kvinnen inngår fosteret (som blivende uavhengig menneske), barnets far (som ikke har uttalerett i forhold til provosert abort) og helsepersonellet som utfører eller medvirker til inngrepet. Å anerkjenne abortinngrep som et familieplanleggingsmiddel på linje med prevensjonsmiddel er etter mitt syn etisk skremmende.

LITTERATUR

1. Løkeland-Stai M, Sundby J. Abort – eit familieplanleggingsmiddel og ein menneskerett. Tidsskr Nor Lægeforen 1999; 119: 4226 – 7.

Publisert: 30. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 28. mars 2026.